

INTERNATIONAL
DEBAT & ANALYSERedaktør: Flemming Rose
flemming.rose@jp.dk

I samarbejde med

The Washington Post

Dansk Institut For Internationale Studier

Dansk krigsaktivisme i terrorens tid

Der er brug for en kritisk offentlig debat om Danmarks krigsaktivisme og de kompromiser, Danmark lægger navn til i terrorbekæmpelsens navn.

MONA KANWAL SHEIKH
international@jp.dk

Man skulle tro, at værdipolitikkenes epoke var slut. Dens chefideologer er nemlig for længst blevet skiftet ud som landets ledere. Alligevel spørger den stadig i udenrigspolitikken. Ellers kan man vanskeligt forklare den brede opbakning til Folketingets beslutning om at støtte den franske ledede krig i Mali. Det er foruroligende, for det indebærer, at vi er nødt til at finde kampvognene frem. De få kritiske røster, der har påpeget paradokserne i bekæmpelsen af terror ved hjælp af militær intervention, bliver ofte skudt i skoene, at de ikke er loyale over for Vestens frihedsværdier. Men egentlig er det paradoksal, at fortællerne for den nye danske krigsaktivisme tager monopol på at bære faklerne for menneskerettigheder og frihed, når der samtidig indgås kompromiser på netop de områder i terrorbekæmpelsens navn.

Lad os kaste et blik på nullernes krigsaktivisme. Med Irak begik vi den åbenlyse brøler, at vi sprang med på et forkert grundlag, om at Saddam Hussein havde masseødelæggelsesvåben. Alligevel var Irak måske en bedre sag end Afghanistan eller Mali. I Irak blev en diktator, der systematisk havde begået folkedrab mod kurdere, fjernet, så selvom Irak stadig lider af kaos efter den vestlige verdens invasion, og den officielle begrundelse ikke holdt vand, så fik man dog fjernet en tyrannisk leder.

I **terrorbekæmpelseskrigene** i Afghanistan og Mali har grundargumentet for et indgreb ikke været en truede humanitær situation eller hensyn til universelle menneskerettigheder – det har været, at vi er oppe mod terrorister, der vil Vestens værdier til livs. Denne nye danske krigsaktivisme er forbløffende på mange måder, men især fordi den er blottet for refleksion over, hvad vi sigter efter med vores krigsmissioner. Fraværet af en kritisk dansk offentlighed både dengang og nu skyldes den tidligere regerings måske største succes: Ud-

bredelse af forestillingen om, at vi har nogle værdier, der aktivt skal forsvares for at undgå, at de bliver trådt under fode.

I Afghanistan gik vi i krig for at bekæmpe et mangelhovedet uhyre ved navn terrorisme – et uhyre, der opererer som en international solidaritetsbevægelse og flytter sig i takt med brændpunkterne på den internationale scene. Al Qaida-eksperter mindede om, at vi havde at gøre med et løst netværk mere end en organisationstype med formand, vedtægter og hjemsted, som vi kender fra det danske foreningsliv. Alligevel blev krigen lanceret som et valg uden alternativer; en sandhed med modifikationer, da moderne våbentechnologi kombineret med effektiv efterretningsvirksomhed er i stand til at eliminere terrorister mere målrettet end en militær invasion af et land. Man skal huske på, at Osama Bin Laden ikke blev ramt af en kanonkugle, men blev elimineret takket være en specialoperation baseret på efterretningsarbejde i Pakistan.

Uden strategi og klart sigte fulgte vi euforisk i hælene på den amerikanske præsidents retorik om den frie verdens pligt til at stå sammen. Og vi sidder stadig i Helmand – uden anelse om formål eller succeskriterier. Har vi fået bugt med terrorismen? Nej. Tværtimod. Forskningen viser, at vores invasion har været med til at skabe flere militante bevægelser i regionen. Har vi elimineret Al Qaida? Åbenbart ikke. De er, som udviklingen i Mali viser, stadig til stede i Afrika. Har vi forsvaret danske interesser? Ikke entydigt. Danskere i udlandet og Danmark er blevet et potentielt mål for terrorisme. Og hvad med menneskerettighederne? Jovist, vi har bygget skoler for afghanske pigebørn, men hvis det var formålet, kunne vi i stedet have valgt at etablere flere uddannelsesbyer i Afrika for det beløb, som krigen har kostet, og vi ville ikke have behøvet at slæbe det dyre militære isenkram med os.

Værre er det, at vi ikke har overvejet, hvem vi har allieret os med – det problem har vi både i for-

hold til Afghanistan og nu i Mali. I Afghanistan støtter vi stadig de gamle krigsherrer – dem der plyndrede befolkningen, og klyngede modstandere op i lygtepæle i årene efter Den Kolde Krigs ophør. Blandt vores allierede er regeringsrepræsentanter, der er ligeså stokonservative som Taleban, når det handler om kvinders rettigheder og moral. En spritny FN-rapport viser, at vores allierede i Afghanistan er ansvarlig for omfattende mishandling af fanger i afghanske fængsler. I Malis tilfælde støtter vi en illegitim regering, der kom til

interne etniske konflikter. Med en kompliceret situation, hvor volden og overtrædelserne både kommer fra de maliske myndigheder, de separatistiske grupper og Al Qaida-relaterede grupper, er det langt fra tydeligt, hvorfor Danmark skulle gå ind og støtte nogle af parterne uforbeholdent.

Vores krigsdeltagelse er præget af den slags dilemmaer. Og netop derfor er det påfaldende, at de kompromiser, vi indgår i terrorbekæmpelsens navn, sjældent åbenbares i den offentlige debat. Udover at det er tvivlsomt, om man burde gå på kompromis med menneskerettighederne for at bekæmpe Al Qaida-relateret terrorisme, er der risiko for andre uheldige konsekvenser af den militære intervention i Mali.

Fra Afghanistan ved vi, at de militante bevægelser er blevet mangedoblet, selvom Taleban så ud til at være besejret ret hurtigt efter invasionen.

Vores krigsdeltagelse er fuld af den slags risici og potentielt uoverskuelige konsekvenser. Historien om vores intervention i Libyen blev for eksempel også fortalt som en succesfuld bedrift, selvom eskaleringen i Mali skyldes efterskælvet efter Gaddafi's fald. I Libyen opstod ikke bare et politisk tomrum, der udløste en blodig konflikt mellem etniske og separatistiske grupper. Andre følgevirkninger var et sort våbenmarked og stribevis af racistiske attentater på sorte afrikanere.

Dermed ikke være sagt, at Gaddafi fortjente at blive ved magten, men pointen er, at krig er alvorlig, og har en række vidtrækkende konsekvenser, som ikke rammer os så meget, som det rammer de områder, vi med en heroisk selvforståelse rykker ud i. Det er derfor alarmerende, at den brede politiske debat og kritik er fraværende. Vi har brug for at diskutere de dilemmaer, der er forbundet med militære interventioner og genoverveje, hvilke kompromiser der er umoralske – selv i terrorbekæmpelsens navn.

Mona Kanwal Sheikh er knyttet til DIIS med ekspertise i militante bevægelser i Pakistan og religiøs legitimering af vold.

© DIIS

Vi har brug for at diskutere de dilemmaer, der er forbundet med militære interventioner og genoverveje, hvilke kompromiser der er umoralske – selv i terrorbekæmpelsens navn. Arkivfoto: Martin Lehmann/Polfoto

Med en kompliceret situation, hvor volden og overtrædelserne både kommer fra de maliske myndigheder, de separatistiske grupper og Al Qaida-relaterede grupper, er det langt fra tydeligt, hvorfor Danmark skulle gå ind og støtte nogle af parterne uforbeholdent.

magten ved et militærkup, og en rapport fra Amnesty International viser, at den forbyrder sig mod menneskerettighederne. Da den nuværende konflikt i Mali oprindeligt eskalerede på grund af en separatistisk opstand og etniske spændinger, blev separatisterne tortureret og dræbt af de maliske sikkerhedsstyrker – nogle endda på baggrund af deres etniske oprindelse. Det betyder selvfølgelig ikke, at oprørerne eller de islamistiske grupper har en bedre moral, men det anskueliggør problemerne ved at vælge side i en konflikt, hvor begge parter er af tvivlsom karakter. Samme pointe findes i en rapport fra International Crisis Group, der fra starten advarede mod bombestrategien i Mali ud fra erfaringer om at udenlandsk intervention i sidste ende skærper de